

POLİTİK HUKUKBİLİM
BODIN'DEN MODERN SONRASINA

MARTIN LOUGHLIN

ÇEVİREN
KIVILCIM TURANLI

SERİ EDITÖRÜ
ERTUĞRUL UZUN

MARTIN LOUGHLIN

Kamu Hukuku profesörüdür. London School of Economics'te, Warwick Üniversitesinde ve Harvard Hukuk Fakültesinde eğitim gördü. Glasgow ve Manchester üniversitelerinde çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 2000'de London School of Economics'te göreve başladı. 1987-2010 yılları arasında *The Modern Law Review* dergisinde yayın kurulu üyeliği yapmıştır. 2011 senesinde British Academy üyeliğine seçilmiştir. 2017'de EURIAS'ta kıdemli üye olmuş ve 2019 senesinde Edinburgh Üniversitesinde MacCormick üyeliğine seçilmiştir. Osgoode Hall, Paris II, Pennsylvania, Renmin Üniversitesi (Pekin) ve Toronto dâhil olmak üzere birçok hukuk fakültesinde misafir öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. London School of Economics'te görevine devam etmektedir.

Başlıca eserleri: *Sword and Scales: An Examination of the Relationship Between Law and Politics* (2000), *Foundations of Public Law* (2012), *The British Constitution: A Very Short Introduction* (2013), *Against Constitutionalism* (2022).

KIVILCIM TURANLI

Nazilli'de doğdu (1979). Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu (2001). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalında, *Barış Hakkı ve Hayata Geçirilmesi* başlıklı doktora tezini tamamladı (2011).

Başlıca telif ve çeviri eserleri: *Barış Hakkı ve Hayata Geçirilmesi* (2012); *Hukuk ve Devrim* (2020); *Nazi Almanyası'nda Hukuk İdeolojisi, Fırsatçılık ve Adaletin Sapıtılması* (2020).

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	13
1	16
GİRİŞ	
2	
POLİTİK HUKUKBİLİM OLARAK KAMU HUKUKU	32
1. Dönüşen Doğal Hukuk	35
2. Bodin'in Temel Yasalar Kavramı	39
3. Rousseau'nun Politik Hukuk Kavramı	41
4. Modern Kamu Hukuku Bilimi	45
3	
THOMAS HOBBS'UN POLİTİK HUKUKBİLİMİ	49
1. Politik Hukukbilim	52
2. Hobbes ve Hukuk	54
3. Doğal Hak	58
4. Doğal Hukuk	61
5. Doğal Hukuk ve Devlet Hukuku	64
6. Hobbes'un Politik Hukukbilimi	67
4	
LEVELLERLARIN MİRASI	71
1. İngiliz Devriminin İdeolojik Bağlamı	72
2. Levellerların Oluşumu	76
3. Leveller Hareketinin Seyri	81
4. Levellerların Anayasal Fikirleri	88
5. Levellerların İlkeleri ve Britanya Uygulaması	104
6. Sonuç	113

	5	
BURKE: HUKUK, DEVRİM VE ANAYASA		116
1. Anayasa		118
2. Haklar, Reform ve Devrim		121
3. Fransa'daki Devrim		125
4. Devrimleri Karşılaştırmak		128
5. Hukuk		131
6. Sonuç		134
	6	
DROIT POLITIQUE		136
1. Droit Politique Kavramı		137
2. Kökler		139
3. Aydınlanma Düşüncesinde Droit Politique		142
4. Fransa'daki Devrim		149
5. Jakoben Doğal Hak Söylemi		155
6. Anayasal Sorun		159
7. Pozitivizmin Etkisi ve Sosyal Bilimlerin Yükselişi		168
8. Savaş Sonrası Mirası		177
9. Diriltilen Jakobenizm		180
10. Sembolik Bir Düzen Olarak Droit Politique		184
11. Sonuç		189
	7	
KURUM OLARAK HUKUK		191
1. Entelektüel Bağlam		192
2. Hauriou'nun Kurumcu Teorisi		196
3. Romano'nun Kurumcu Hukuk Teorisi		200
4. Kurumcu Teorinin Belirsiz Mirası		207
5. Politik Hukuk biliminin Bir Türü Olarak Kurumcu Teori		211
	8	
POLİTONOMİ		217
1. Hukukçu Schmitt		220
2. Devlet Teorisi		222

3. Politik Olanın Hukuku	226
4. Kurumculuk	232
5. Nomos	236
6. Schmitt'in Politinomiye Katkısı	239
7. Sonuç	245

9

DEVLETİN AKLI/AKLIN DEVLETİ	246
1. Devlet Aklının Kökleri	250
2. Devlet Aklı Doktrini	255
3. Akıl Devleti	264
4. Modern Devlet Aklı Olarak Machtstaat	269
5. Devletin Anayasal Aklı	274
6. Anayasal Devletin Aklı	278
7. Sonuç	289

DİZİN	292
-------	-----

ÖNSÖZ

Son dönemde anayasalar üzerine çalışıyorum; ne var ki temel meseleler sürekli yoluma çıkıyor. Bununla yönetim makamının otoritesinin en temel unsurlarını kastediyorum. Bu unsurları önceki iki kitabımda ele almıştım: *The Idea of Public Law* [*Kamu Hukuku Düşüncesi*] ile *Foundations of Public Law* [*Kamu Hukukunun Temelleri*]. Bunlardan ilki, meselenin yapı taşlarını ortaya koyarken, ikincisi kamu hukukunun kavramsal tarihini inceliyor.¹ Ancak ayrıntılı olarak değerlendiremediğim, bazılarını ise daha sonra çeşitli makalelerde incelediğim bazı boyutlar vardı. Bu kitap, politik hukukbilim meselesinin mümkün merteye eksiksiz bir açıklamasını yapmak amacıyla bu makalelerden oluşan bir seçki; biri hariç hepsi daha önce yayımlandı. Öte yandan bunlar farklı amaçlarla yazıldığından, argümanın hattını çizebilmek ve kimi örtüşmeleri elemek için hepsi gözden geçirildi. Aşağıdakileri gözden geçirerek yeniden yayımlamama izin verdikleri için editörlere ve yayıncılara minnettarım:

1. ‘The Nature of Public Law’, ed. C. Macaulay, C. Michelon ve N. Walker, *After Public Law*, Oxford, Oxford University Press, 2013, 11-24.
2. ‘The Political Jurisprudence of Thomas Hobbes’, ed. D.

¹ M. Loughlin, *The Idea of Public Law*, Oxford, Oxford University Press, 2003. [Türkçesi: *Kamu Hukuku Kavramı*, çev. Defne Orhun, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2014.]; *Foundations of Public Law*, Oxford, Oxford University Press, 2010. [Türkçesi: *Kamu Hukukunun Temelleri*, çev. D. Ç. Sever, K. Turanlı, Dipnot Yayınları, Ankara 2018]. Bu çalışmada bu kitaplardaki analizleri temel aldığım için, bunlara sırasıyla IPL ve FPL kısaltmalarıyla atf yapacağım.

Dyzenhaus ve T. Poole, *Hobbes and the Law*, Cambridge, Cambridge University Press, 2012, 5-21.

3. 'The constitutional Thought of the Levellers' 2007 *Current Legal Problems* 1-39.
4. 'Burke on Law, Revolution and Constitution' (2015) 29 *Giornale Di Storia Costituzionale*/J. Of Constitutional History 49-60.
5. 'Droit Politique' (2017) 17 *Jus Politicum: Revue de Droit Politique* 299-335.
6. 'Santi Romano and The Institutional Theory of Law', S. Romano, *The Legal Order*, çev. M. Croce, Londra, Routledge, 2017, x-xxviii.
7. 'Politonomy', ed. J. Meierhenrich ve O. Simons, *The Oxford Handbook of Carl Schmitt*, New York, Oxford University Press, 2017, Bölüm 21.

Bu makaleleri seçerken en büyük zorluk, belirli hukukçuların veya belirli temaların ortak bir düşünce hattına nasıl katkıda bulunduğunu göstermek oldu. Politik hukukbilimin ayırt edici özellikleri Giriş bölümünde ana hatlarıyla verildiğinden, bu konuda daha fazla bir şey söylemeyeceğim. Ancak burada, politik faaliyetlerin düzenlenmesinde anayasaların önemini vurgulamam gerekiyor. Ben, bir dizi tarihsel geçiş (egemenden devlete, devletten anayasaya, hukuktan hukukiliğe ve politik hukuktan/siyasi haktan anayasal hukukiliğe geçiş) dikkate alınmadan anayasaların rolünün açıklanamayacağını iddia ediyorum. Politik hukukbilim bize kavramların, değişimin ardındaki silahlar olarak bilimsel olduğu kadar politik amaçlara da hizmet ettiğini ve kavramsal değişimin politik değişimi nasıl yansıttığını gösterir.

Çeşitli sebeplerle pek çok insana teşekkür borçluyum. Onlara, makalelerin orijinallerinde teşekkür ettim, burada yeniden bir liste oluşturamadığım için beni affedeceklerine inanıyorum. Fakat bazı isimleri zikretmezsem bu bir hata olur. İki makale, 2012-13 yıllarında Princeton'da Hukuk ve Halkla İlişkiler bölümünde araştırmacı iken yazıldı; bu fir-

5
BURKE: HUKUK, DEVRİM VE ANAYASA

Edmund Burke'ün hukuki, politik ve anayasal düşüncedeki konumu muğlaktır. Hukukçu olarak yetişen Burke, asıl ününü yazar ve yetenekli bir parlamenter olmakla kazanmıştır. Büyük entelektüel ve edebî yetenekleri olsa da pek çok kişi, onun tutarlı bir siyaset felsefesi olup olmadığını sorgulamıştır. Burke deneme yazma konusunda mükemmeldi ancak denemeleri ruh hâline göre değişkenlik gösterirdi. Zamanının değişen olaylarına göre yazdıkları, onun siyasi kanaatlerinin, felsefi inançlarının ve hukuk düşüncesinin belirsizliklerini açığa çıkartır. Burke yerine göre muhafazakâr, liberal veya radikal kisvesine bürünebiliyordu. Bir realist miydi, tarihselci miydi ya da sonuççu bir düşünür müydü, yoksa bir idealist, hatta bir Romantik miydi? Politik yazılarının kapsamı ve çeşitliliği, dehasının siyaset felsefesinden ziyade siyasetin pratikteki görünümüne ilişkin benzersiz kavrayışına dayandığını düşündürmektedir.

Bu bölümde, Burke'ün politik hukukbiliminin ana temalarını özetliyorum. Bu temalar, onun zihnini en fazla meşgul etmiş dört büyük dünya meselesine karşı tavrından süzülebilir: Kuzey Amerika ve Fransa'daki devrimler ile İrlanda ve Hindistan'ın Britanya İmparatorluğu içindeki statüleri. İlk soru, bu tartışmalarda tutarlı bir tavrının olup olmadığıdır. Burke, Amerikan kolonicilerinin bağımsızlık taleplerini desteklemiş, İngilizlerin hukuki ve politik ayrıcalıklarının İrlandalıları kapsamamasını savunmuş ve Doğu Hindistan Şirketi'nin Hindistan'da kurduğu baskıcı rejime karşı çıkmıştır. Bu hususlardaki argümanları kesinlikle liberaldir.

Ama iş Fransa'da *ancien regime*'in devrimle yıkılmasına gelince tutumu hiddetlidir. En ünlü eseri olan *Reflections on the Revolution in France* [*Fransa'daki Devrim Üzerine Düşünceler*], klasik bir muhafazakârlık timsali olarak modern siyasi düşündeki konumunu kazanmıştır. Peki, bu meselelerdeki tavrı uzlaştırılabilir mi?

Burke öyle düşünüyordu, yorumcuları pek ikna olmasa da! Belli meselelerdeki fikirlerini değiştirdiği de açıktı. Örneğin Şanlı Devrim hakkındaki değerlendirmelerini hatırlayın. 1770 tarihli *Thoughts on the Cause of the Present Discontents* [*Mevcut Hoşnutsuzlukların Sebebi Üzerine Düşünceler*] adlı eserinde 1688 Devriminin İngiliz hükümet sistemini temelden değiştirdiğini, özellikle de Kraliyeti pek çok yararlı ayrıcalıktan mahrum bıraktığını kabul etmiştir.¹ Ancak 1791 tarihli *An Appeal from the New to the Old Whigs* [*Yeni Whiglerin Eski Whiglerden Talebi*] adlı eserinde Devrimin herhangi bir radikal kopuşa yol açtığını reddederek şöyle der: “Özgürlüğünü miras alan halk... aynı anayasayı gelecek nesillere aktarmakla yükümlüdür.”² Bu türden çelişkiler, kimi yorumcuların iki Burke olduğuna inanmalarına neden olmuştur: liberal genç Burke ile yaşlı muhafazakâr Burke. Dene-melerinin vurguları farklı olsa da, ben Burke'ün fikirlerinin temelde bir tutarlılık gösterdiğini savunuyorum.

Bu tutarlılık, fikirlerine verilen tepkilerle gölgelenmiştir. Burke, bugün en çok, geleneksel hiyerarşik düzenin erdemlerini yiğitçe savunan bir muhafazakâr olarak bilinir, ne var ki 19. yüzyılda durum böyle değildi. Biyografisini yazan John Morley'nin etkisiyle, Burke'ün fikirleri John Stuart Mill ile takipçilerinin fikirlerini şekillendiren bir liberal ve pozitivist

¹ Bkz. E. Burke, 'Thoughts on the Cause of the Present Discontents', *The Writings and Speeches of Edmund Burke*, vol. II: *Party, Parliament and the American Crisis, 1776-1774*, ed. P. Langford, Oxford, Clarendon Press, 1981, 241-323, s. 262-3, 299-300.

² E. Burke, *An Appeal from the New to the Old Whigs*, ed. J.M. Robson, Indianapolis, Bobbs-Merrill, 1962, 59.

DİZİN

1688 Devrimi 105, 110, 117
19. yüzyıl milliyetçiliği 111

A

AB hukuku 32
Abensour 182, 183
adalet 16, 20, 30, 55, 65, 77, 109,
132, 157, 159, 162, 181, 247, 250,
263, 290; ~ duygusu 30; ~i tesis
etme sorumluluğu 250
adaletsizlik 16, 55, 67, 99
âdetler 218
adil: ~ düzen 20; ~ olmayan hukuk
55, 68
agnostisizm 214
ahlak 27, 29, 55, 63, 118, 170, 221,
253, 262, 265, 272, 273, 274, 289;
~ felsefesi 27; ~ teorisi 27
ahlak dışı: ~ araçların kullanımı 253;
~ örgütler 206
ahlaki: ~ akıl yürütme 20; ~ argü-
manlar 55; ~ düzenleme biçimi 36;
~ teori 129; ~ varlık 204; ~ egemen-
lik 20; ~ erdemler 133; ~ kusur 145;
~ ilkesi 118; ~ normlar 66; ~ okuma
20; ~ otorite 19, 21; ~ yasalar 271
aile 170
akıl: ~ın düzenlemeleri 20; ~ın gücü
134; ~ın ilkeleri 61; ~ın yasaları 240
akıllı varlıklar topluluğu 20
aksiyomlar 61
Alman devlet teorisi 219
alternatif hukuki düşünce tarzları
194
Althusius 35, 276
Althusser, Louis 180, 184
Amerikan: ~ Bağımsızlık Bildirgesi
129; ~ Devrimi 107, 128, 129, 131

ampirik yöntem 213
ampirizm 195
ana yönetim biçimleri 39
anatomi 32
anayasa(lar) 13, 14, 19, 23, 25, 32,
46, 84, 90, 95, 104, 107, 110, 115,
119, 120, 125, 127, 130, 141, 149,
150, 152, 153, 155, 157, 160, 161,
166, 167, 168, 172, 180, 183, 186,
201, 204, 220, 226, 237, 238, 249,
256, 270, 273, 274, 275, 279, 280,
281, 284, 285, 287, 289, 290, 291;
~ hukuku 158, 204; ~nın ahlaki
okuması 27; ~ yargısı 290
anayasacılık 22, 72, 104, 105, 112,
114, 115, 277, 281, 282, 290; ~ın
otoritesi 104; ~ın soyut söylemi 22
anayasal: ~ demokrasi 22; ~ devlet
225; ~ reform süreci 113; ~ çatışma
282; ~ demokrasi(ler) 31, 103, 113;
~devlet 229, 249, 278, 287, 289;
~ devlet çağı 278; ~ düzen 20, 31,
119, 152, 165, 219, 268, 269; ~ dü-
zenlemeler 104; ~ fikirler 71, 85; ~
formlar 112, 155, 249, 252; ~ geri-
limler 75; ~ güvenceler 281; ~ hak-
lar 123; ~ hukukilik 22, 249, 285,
288, 291; ~ ihtilaflar 25; ~ ilke(ler)
25, 101, 102; ~ modernleşme 72,
111, 113, 115; ~ normlar 31; ~ pra-
tikler 104; ~ rejimler 31; ~ sorunlar
71; ~ söylem 114; ~ şema 90, 103;
~ tarih 83; ~ tasavvur 95; ~ yargı
245, 284; ~ yorum 23; ~ yönetim
koşulları 249
anayasalcı söylem 113
antagonizmalar 229

- Antik: ~ çağ 164; ~ dünya 55; ~ özgürlük fikri 164; ~ Yunan 140, 164
 aristokrasi 40, 151, 243
 askerî: ~ düzenlemeler 83; ~ güç 85, 89
 astronomi 219
 aşkınlık 240
 Avam Kamarası 72, 73, 78, 79, 81, 85, 86, 91, 93, 106, 107, 108
 Avrupa: ~ düşüncesi 52, 71; ~ hukuk düşüncesi tarihi 191; ~ siyasi tarihi 248; ~ ulus devletleri 269
 Aydınlanma: ~ dönemi 137, 139; ~ düşüncesi 21, 139, 143; ~ hareketi 136
 Aydınlanmacı mutlakiyet 37
 Aziz Bartholomew Günü Katliamı 27
- B**
 Bacon 118
 Badiou, Alain 181, 182, 183
 bağımsızlık 116, 164, 165
 Balibar 26, 184, 185, 186
 barbarca cezalar 100
 barış 55, 64, 83, 129, 161, 214, 223, 225, 255; ~ın korunması 63
 Barthélemy, Joseph 172
 bastırma politikası 105
 başkaldıran demokrasi 182
 Bates, David 264
 Batı dünyası 189
 Batılı siyasi düşünce 240
 beşerî: ~ bilgi 170; ~ bilimler 194, 195; ~ deneyim 227; ~ düşünce 227; ~ eylem alanları 227; ~ ilişkiler 261
 bilim 39, 51, 53, 61, 67, 90, 104, 140, 146, 169, 177, 179, 180, 192, 193, 243, 244, 252, 262
 bilimsel: ~ bilgi 18, 178, 225; ~ çağ 170; ~ gözlem 173; ~ hukuk anlayışı 146; ~ ilkeler 168, 193; ~ pozitivizm 177
 birey: ~in özgürlüğü 168; ~in rızası 59
 bireycilik 98
 bireysel: ~ bütünlük 238; ~ iradeler 144, 173; ~ özerklik 179; ~ sorumluluk 191; ~ yaşam 194
 Birinci Dünya Savaşı 209
 Blackstone 106, 108, 276
 Bobbio 57, 63, 66
 Bodin, Jean 17, 27, 28, 35, 39, 40, 41, 43, 44, 48, 140, 141, 142, 145, 146, 149, 152, 161, 163, 164, 178, 189, 227, 240, 241, 243, 254, 259
 Borromeo 253
 Bosanquet 207
 boş özgürlük 181
 Botero, Giovanni 252, 253, 254, 255
 Böckenförde, Ernst-Wolfgang 290
 Brewer 110, 111
 burjuvazi 135
 Burke, Edmund 14, 17, 22, 28, 29, 108, 112, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 150, 156, 260, 270, 276
 buyruk(lar) 18, 70, 80, 109, 145, 166, 174, 192, 235, 242, 272; ~ı dayatma yetkisi 94
 buyurma gücü 40, 41
 büyük uluslar 272
- C**
 Cairns, John 38
 cemaat 96
 cemaatler 73, 74
 ceza hukuku 32
 I. Charles 105
 Church, William 142
 Cicero 250, 261
 cinsiyet eşitliği 76
 Coke 23, 56, 95
 Cole 207
 Comte, Auguste 169, 170, 173, 192, 193, 195, 196, 199
 Condorcet 146, 160, 169
 Conring, Herman 50
 Constant, Benjamin 28, 155, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 189
 Cortés, Donoso 241, 242
 Cover 211, 212, 213, 214, 215
 Cromwell 75, 83, 84, 85, 87, 89, 104, 105, 113
 cumhuriyet 141, 229
 cumhuriyetçi: ~ erdemler 164; ~ fikir-

ler 103; ~ idealler 84; ~ siyasi düşünce 251
cumhuriyetçilik 56, 178, 281

Ç

çağdaş: ~ anayasal düşünce 31; ~ toplum 186
çatışma hâli 226
çoğulcu toplum 207
çoğulculuk 209
çoğunluğun iradesi 25

D

dağıtım 220
danışma mekanizması 112
Darwinci biyoloji 194
davranış kuralları mimarisi 46
dayanışma: ~ ilkesi 43; ~ koşulları 43
değer(ler) 29, 212, 285, 290; ~ çatışmaları 20
demokrasi(ler) 23, 31, 40, 71, 83, 84, 89, 92, 100, 101, 109, 154, 160, 163, 179, 182, 183, 187, 188, 243, 279
demokratik: ~ devlet 93, 183; ~ yetki 163; ~ yönetim 95; ~ olmayan anayasal düzenlemeler 113
deneyim 19, 25, 27, 31, 45, 168, 194, 240, 261, 273; ~in hukuku 27
denge ve denetleme sistemi 108
despotik yönetimler 162
despotizm 37, 132, 161, 243
devlet(ler) 16, 112, 176, 198; ~ akli 66, 124, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 259, 260, 261, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 280, 281, 282, 284, 287, 288, 289, 290; ~ biçimi 191; ~ bilimi 52, 53, 57, 67, 68, 69, 273; ~ deneyimi 127; ~ fikri 47, 183, 198, 208, 210, 248, 277; ~ formu 238; ~ hukuku 64, 65, 66, 67; ~ idaresi 72, 112, 114, 115; ~ iktidarı 204; ~in anayasal akli 269, 275, 277; ~in anayasası 18, 277; ~in devamlılığı 39; ~in doğası 59; ~in düzeni 206; ~in düzenleyici ilkeleri 285; ~in egemenliği 56; ~in güç

istenci 273; ~in hakiki yapısı 43; ~in iktidarı 95, 204, 255; ~in kurumları 41; ~in işlevleri 169, 198; ~in kaynakları 218; ~in keyfi gücü 83; ~in krizi 209; ~in kurumları 39; ~in menfaatleri 275; ~in meşruiyeti 31, 172; ~in modernleşmesi 37; ~in oluşumu 144; ~in otoritesi 54, 56, 114, 171, 224, 261, 274, 289; ~in otoritesi 271; ~in politik varoluş formu 235; ~in politik varoluşu 226; in teşekkülü 24; in üstünlüğü 97; ~in yapısı 55; ~in yasaları 193; ~in yerleşik kurumları 94; ~in yönetimin meşruluğu 120; ~i yönetme faaliyeti 41; ~ inşası 41, 98, 113, 114, 254, 273; ~ inşası politikası 113; ~ kurumları 32, 39; ~ topluluğu 205; ~ meseleleri 61; ~ müdahalesi 191; ~ tarihi 150; ~te birlik ilkesi 167; ~ teorisi 165, 223, 258; ~ yönetimi 112, 114, 126; ~ yönetimi geleneği 112
devrimci: ~ eylem 124, 125, 207; ~ eylemin meşruiyeti 125; ~ dönem 101, 105, 151; ~ dönüşüm 36; ~ ruh 174; ~in düzensizliği 170; ~in ilkeleri 124

Dewey 207

diktatörlük 115, 155, 156, 229

dilekçeler savaşı 75

dilsel ilişkisi 217

Dilthey, Wilhelm 194

din 28, 56, 79, 89, 97, 98, 100, 152, 167, 171, 239, 242, 254, 258, 259; ~ özgürlüğü 79, 98; ~ savaşları 28, 98

dinî: ~ dogmalar 74; ~ görüş 96; ~ inanç(lar) 94, 96, 171; ~ kuruluşlar 216; ~ meseleler 56; ~ nedenler 98; ~ ortodoksi 110; ~ ortodoksluk 248; ~ özgürlük talebi 84; ~ savaş 253; ~ topluluklar 74

direnme 60, 61, 124, 140, 183, 278, 289, 290

doğa 51, 53, 57, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 82, 142, 144, 158, 220, 224, 225, 240, 242, 243; ~ bilimleri 142; ~ durumu 59, 144;

- ~ yasaları 53, 57, 61, 63, 65, 67, 68, 69, 156; ~nın ifadesi 157
- doğal: ~ hak(lar) 58, 59, 60, 62, 63, 68, 69, 109, 120, 123, 129, 133, 156, 158, 159~ hakkın hâkimiyeti 159; ~ hukuk 34, 35, 36, 38, 39, 42, 51, 54, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 79, 131, 133, 156, 158, 182, 184, 189, 200, 266, 267, 268, 269; ~ hukuk bilimi 35, 38; ~ özgürlükler 90; ~ toplumsallaşabilirlik 35; ~ ve devredilemez haklar 129; ~ yasalar 42, 64
- doğru aklın buyruğu 35, 61
- dost-düşman: ~ ayrımı 224, 227, 228; ~ çatışması 227; ~ kriteri 227, 228
- Duguit, Léon 173, 174, 177, 179, 181, 190, 196, 207
- Durkheim 169, 170, 171, 173, 196
- dünya: ~ inşası 215; ~ yaratan fenomen 213
- dünyagörüşü 17, 31, 138, 141, 195
- dünyevi: ~ devlet 132; ~ güç iddiası 56; ~ iktidar 57, 67, 68
- düsturlar 141, 218, 257
- düşünce: ~ akımı 240; ~ geleneği 31, 239, 244; ~ ve ifade hürriyeti 97
- düzenlemenin düzeni 237
- düzensizlik tehdidi 240
- E
- ebedî adalet 132, 183
- efsaneler 215
- egemen: ~ devlet 94, 269; ~ güç 80; ~ güç anlayışı 109; ~ iktidar 29, 180; ~in egemenliği 63; ~in emri 55; ~in iradesi 43, 55, 142, 147; ~in mutlak otoritesi 36; ~in otoritesi 24, 36, 38, 69, 54, 64, 67, 157, 269; ~in statüsü 66; ~in yararı 68; ~ iradenin otoritesi 58; ~ otoritenin iradesi 24; ~ otoriteye direnme hakkı 140; ~ ulus devlet 245
- egemenlik 30, 33, 34, 36, 38, 39, 43, 45, 48, 52, 54, 55, 57, 60, 66, 70, 80, 94, 108, 110, 122, 132, 140, 141, 142, 149, 152, 162, 163, 164, 165, 173, 180, 184, 188, 193, 209, 218, 225, 227, 229, 244, 245; ~ hakkı 122; ~ ilkesi 48, 108, 110; ~ makamı 36, 55
- Ehrlich 207
- ekonomik: ~ modernleşme 72; ~ planlama 229; ~ reformlar 113; ~ yaptırım korkusu 75; ~ yoksunluk 113
- eleştirel akıl yürütme 29
- emperyal politikalar 114
- emperyalizm 28
- emsal yargı kararları 25
- endüstriyel ekonomi 110
- entelektüel cesaret 169
- erdem(ler) 23, 27, 55, 164, 224, 255
- erken modern doktrin 250
- erkler: ~ ayrılığı 99, 100, 104, 143, 146, 166, 198, 206; ~ ayrılığı ilkelere 198; ~in ayrılması 99, 140
- eski: ~ anayasa 85, 106; ~ düzenin otoritesi 22
- estetik 34, 46, 227, 245
- eşit: ~ dağıtıcı adalet 132; ~ özgürlük 190; ~ saygınlık 63; ~ uluslar 111; ~ vatandaşların rızası 130
- eşitlik 25, 43, 68, 69, 76, 84, 90, 96, 100, 115, 118, 135, 137, 144, 147, 151, 152, 155, 157, 158, 163, 165, 175, 178, 181, 182, 183, 185, 186, 187, 188, 190, 207, 247, 290
- eşitsizlik 92, 188
- etik 204, 206, 247, 258, 265, 289; ~ varlık 204
- evrensel: ~ ahlaki aksiyom 20; ~ ahlaki standartlar 21; ~ barış sistemi 129; ~ imparatorluk 130; ~ değer 21; ~ doğal hukuk 184; ~ hakikat 31; ~ ilkelere 134; ~ reform 129, 130; ~ tarih 178
- F
- faşist politik hareketler 209
- felsefe 50, 80, 115, 136, 209, 238
- felsefi: ~ antropoloji 26; ~ düşünce 49; ~ inançlar 116
- fenomen 16, 21, 178, 205, 207, 213
- fenomenal düşünce 196
- fenomenoloji 186
- feodal: ~ ayrıcalıklar 151; ~ çıkarlar

37; ~ düzen 169; ~ kölelik düzeni 156; ~ zümre 169
feodalizm 152
Fichte 35, 184
Figgis 207
fiilî rejimler 20
finans 110
fiziki: ~ dünyanın yasaları 145; ~ evren 212
formalizm 196
formel hukuk ilişkileri 205
Foucault, Michel 101, 179, 180, 184, 185, 217, 218, 232
Fraenkel 46
Fransız: ~ Devrimi 107, 125, 128, 129, 130, 131, 150, 151; ~ tarihi 189
Friedrich 18, 254, 269, 274, 275, 276, 277, 278, 284
Furet, François 150, 151, 154, 155, 160, 178, 186

G
Gauchet, Marcel 165, 166, 167, 186, 188
gayrişahsi iktidar 208, 261
gelenek(ler) 29, 44, 81, 94, 102, 152, 218, 236, 239, 242
geleneksel: ~ cemaatler 191; ~ düzenlemeler 92; ~ hiyerarşik düzen 117; ~ pratik 26; ~ sosyal bütünlük 171
genel: ~ iktidar 206; ~ ilkeleri dengeleme yöntemleri 23; ~ irade 43, 153, 156, 157, 158, 172, 174, 186, 202, 229; ~ oy hakkı 92, 104, 155, 160; ~ teoriler 29
geometri 44
Gerber 222, 223
gerçek: ~ eşitlik 183; ~ özgürlüğün ilkeleri 156; ~ özgürlük 181, 183
Gierke 207
gizlilik kültü 280
Gothick Anayasası 38
gönüllü askerlik hizmeti 75
Green 18, 207
Grotius 17, 35, 36, 266
Guicciardini 252
güç dengesi 269
güncel siyaset 27

güvenlik 48, 63, 85, 133, 237, 245, 251, 268, 277, 278, 290

H

Habermas 46
hak(lar) 17, 24, 25, 55, 58, 59, 60, 62, 68, 98, 100, 102, 109, 110, 120, 123, 125, 129, 133, 137, 152, 174, 187, 189, 199, 289; ~ bildirgelemleri 199; ~ talepleri 31; ~ teorileri 59
hakikat 31, 77, 91, 285; ~in bilgisi 49
haksız yasa 55, 68
halk: ~ ayaklanması 125; ~ egemenliği 91, 105, 160, 187, 212; ~ egemenliğinin değeri 158; ~in birliği 98; ~in denetimi 112; ~in genel iradesi 148; ~in ihtiyaçları 118; ~in iradesi 25, 157, 163; ~in istekleri 92; ~in iyiliği 69; ~in kudreti 21; ~in kurucu gücü 25; ~in rızası 48, 94; ~in temsilcileri 100, 107; ~in yetkilendirme gücü ilkesi 109; ~in yönetimi 279; ~ iradesi 105
halkçılık 111; ~ karşıtı kurum ve tahhütler 111
Hamilton 17, 28, 84, 102, 143, 286, 287
hane halkı 217
Harrington, James 88
Hauriou, Maurice 17, 25, 28, 173, 174, 175, 176, 177, 181, 183, 189, 190, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 234
Hegel 17, 28, 30, 35, 47, 49, 145, 238, 239, 240, 273, 276
Heller 17, 277
hermenötik yöntem 195
hesap verebilirlik ilkesi 93
heteronomi 115
Hristiyan inancı 118
Hristiyanlığın saflığı 103
hiyerarşi 115, 129, 135, 140
Hobbes 13, 14, 17, 22, 27, 28, 35, 42, 43, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 92, 144, 148, 224, 225, 241, 266, 267, 268, 269, 273

hoşgörü 76, 254
 hukuk 14; ~a uygun yönetim rejimi 288; ~ bilimi 19, 38, 42, 175, 193, 196, 201; ~ düzen(ler)i 18, 20, 21, 26, 196, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 214, 215, 216; ~ düzeninin doğası 21; ~ düzeninin otoritesi 18; ~ düzeni statüsü 206; ~ düzenlerinin çoğulluğu 205, 207, 213; ~ egemenliği 235; ~ felsefesi 28, 36, 190; ~ fikri 109; ~ geleneği 219; ~ ideası 24; ~ ilkesi 173; ~ normları 67, 225; ~ okulu 16, 177, 267, 269; ~ rejimi 174; ~ sistemi 57, 201, 251; ~ teorileri 18, 201, 267; ~un biçimi 21; ~un doğası 18, 22; ~un formları 34; ~un ilkeleri 42, 149, 172; ~un kültürel pratikleri 24; ~un otoritesi 139; ~un özerk karakteri 220; ~un özerkliği 16; ~un politik kavramı 235; ~un rasyonelliği 16; ~un idealizmi 46; ~un üstün ilkeleri 176; ~un üstünlüğü 104, 173, 176, 182, 212
 hukuki: ~ araştırma konusu 193; ~ bilgi 195; ~ düzen 205, 234; ~ form 114; ~ statü 176; ~ düzenin normları 232; ~ düzenlemelerin çoğulluğu 214; ~ düzenler 213; ~ hak ve ödev 123; ~ hayat 234; ~ ilkeler 80; ~ işlevselcilik düzeni 238; ~ kararçılık 233; ~ meseleler 24, 290; ~ normlar 234; ~ otorite 28; ~ pozitivizm 18, 21, 30, 48, 50, 54, 57, 191, 193, 194, 210; ~ pozitivizmin felsefesi 33; ~ tek biçimlilik 146; ~ yorum 25
 hukukilik 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 137, 219, 249, 284, 285, 288, 290, 291; ~ rejimi 24
 Hume 51, 90, 112, 118, 276
 hükümdarın hanesi 217
 hükümdarlık makamı 248
 hükümet: ~ biçimleri 90; ~ etme faaliyetleri 112; ~ etme söylemi 114, 115; ~in meşruiyeti 119; ~ işleri 92; ~ otoritesi 86, 114; ~ rejimi 66, 67, 79, 130; ~ sistemi 93, 110, 115, 155, 165

İ

Iretton, Henry 83, 84, 85, 86

İ

iç: ~ barışın bozulması 139; ~ savaş 57, 74, 75, 77, 89, 253, 287
 idare: ~ devleti 28, 179, 188; ~ hukuku 32, 196, 201
 idari rasyonalite 115
 idealizm 195
 ideoloji 30, 186, 215; ~ güdümlü çoğulcu tezler 215
 ideolojik: ~ parti siyaseti 115; ~ sanrılar 230
 iktidar 16, 21, 29, 40, 41, 47, 48, 50, 52, 57, 67, 82, 85, 91, 92, 93, 94, 95, 102, 106, 109, 114, 115, 119, 131, 147, 166, 167, 171, 173, 175, 176, 177, 180, 183, 186, 187, 197, 198, 199, 213, 215, 225, 229, 230, 232, 244, 246, 249, 254, 261, 262, 265, 268, 270, 272, 274, 275, 276, 278, 280, 281, 284, 287, 288, 290; ~ın gücü 45; ~ın kullanımı 48; ~ın otoritesi 68; ~ ilişkisi 41, 114; ~ oluşturma ihtiyacı 167
 ilahi: ~ irade 35, 129; ~ yasalar 132, 142
 ilkel gerçekçi düstur 230
 inanç(lar) 44, 74, 133; ~ meseleleri 98
 İngiliz: ~ anayasası 28, 130; ~ ayaklanmaları 71; ~ devleti 111; ~ Devrimi 56, 71, 89, 103, 113, 124; ~ düşüncesi 71; ~ kamu hukuku 37, 46; ~ ulusal kimliği 111
 insan(lar): deneyimi 16; ~ doğası 27, 133; ~ hakları 130, 187, 188; ~ın tutkuları 35; ~ın doğası 60
 insani değerler 132
 insanlık tarihi 230
 irade 20, 43, 129, 145, 152, 153, 156, 157, 174, 181, 183, 186, 202, 229, 235, 236, 285
 İskoç hukuku 38
 İspanyol devlet teorisi 258
 işlevselcilik 169
 itaat 42, 53, 64, 65, 68, 148, 162, 193; ~in yapısı 16
 itaatsizlik etme özgürlüğü 61
 iyi yönetim 44, 261

J

Jakobenizm 150, 180, 183, 184
James 15, 88, 105, 124, 128, 194,
207
II. Kral James 128
V. James 194

K

kademeli reform 207
Kaiserreich 28
Kameralist yöntemler 217
kamu: ~ hizmeti 38, 174, 179, 250; ~
hukuku 13, 18, 32, 34, 35, 36, 37,
38, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 48,
70, 141, 142, 149, 173, 174, 177,
196, 201, 223, 226; ~ hukukunun
mimarisi 33; ~ işlerinin idaresi 93; ~
otoritesi 34, 41; ~ özel ayrımı 110;
~ politikası 191; ~ refahı 282; ~ya
hesap verme mekanizmaları 109; ~
yararı 38, 92, 187, 241, 246, 250,
261, 262, 263, 265, 268, 269
kamusal: ~ alan 98, 140, 141, 182;
~ alanın özerkliği 96, 97; ~ kimlik
228; ~ dünyagörüşü 48; ~ özerkli-
ğin politik dünyası 94; ~ özerklik
ilkesi 96
Kant 35, 184, 231, 276
kanun önünde eşitlik 152, 247
kanunilik ilkesi 284
kapitalizm 191
karanlığın krallığı 57
kararcılık 234
karma: ~ anayasa fikri 256; ~ anaya-
salcılık 251; ~ yönetim 108
Karşı-Reformasyon 254
Kartezyen gelenek 169
kavramların görelî otoritesi 25
kendini koruma dürtüsü 60
kentleşme 191
keyfi: ~ güç 164; ~ yönetim 111
kilise 56, 74, 75, 96, 104, 205, 206,
248
kimlik 31, 279
kişisel: ~ olmayan kurallar 233; ~
özerklik 94, 97, 98; ~ Tanrı algısı
35
klasik: ~ muhafazakârlık 117; ~ do-
ğal hukuk 276; ~ liberalizm 191

kolektif kimlik 17, 160, 166
kolektif: ~ bağımsızlık 164; ~ halk
duygusu 115; ~ muhayyile 94; ~
otorite 140; ~ değerler 193; ~ düzen
67; ~ düzenleme 34
komünist politik hareketler 209
kooptasyon 160
korporatif birlikler 176
Koselleck, Reinhart 55, 103, 231
kozmpolis 31
kölelik devleti 188
kötülük 55, 133, 161
kural(lar): ~a tabi eylemler 24; ~ koy-
ma hakkı 60; ~ dizisi 32, 183, 234,
285; ~ rejimi 65; ~ sistemi 19, 212
kurucu mitler 215
kurulu iktidar 102, 109
kurum(lar) 29, 32, 127, 139, 175,
176, 197, 198, 206, 210, 213, 215,
279; ~ inşası 215; ~ türleri 206
kurumcu: ~ hukuki düşünce 233; ~
hukuk teorisi 207; ~ teori 200, 205,
207
kurumculuk 211, 232, 234; ~ alanı
211
kurumlaşmış otorite 47
kurumsal: ~ dünya inşası 216; ~ ni-
zam 19; ~ otorite 266; ~ temsil bi-
çimleri 244
kutsal: ~ gelenekler 129; ~ haklar
156; ~ kitaplar 62; ~ Roma İmpara-
torluğu 28, 36
kuşvet düzeni 264
kültür 21, 136
kültürel: ~ farklılık 31; ~ matris 19; ~
pratikler 24, 31
küreselleşme 31

L
Laband 222, 223
Laski 174, 207, 208, 209
Lefort, Claude 138, 159, 186, 187,
188, 189
Leveller hareketi 73, 75, 77
liberal: ~ değerler 135; ~ demokratik
rejim 104
liberalizm 31, 59, 135, 281
Lilburne, John 29, 76, 77, 78, 79, 80,
86, 87, 88, 97, 99, 100

modernite 165, 179, 237, 245, 279,
280; ~nin evrimi 178
modernleşme eğilimleri 268
modernleştirici: ~ hareket 103; ~ güç-
ler 279
modernleştirme stratejisi 108
monarşi 105, 111, 141, 243, 269
monarşik: ~ devlet aklı 261; ~ imaj
36; ~ otorite 112; ~ rejimler 112,
129, 163
monizm 195
Montesquieu 17, 28, 35, 118, 143,
144, 145, 146, 149, 152, 153, 154,
161, 162, 163, 169, 170, 175, 189,
242, 243, 244, 276
Morley, John 117
Mortati 46
muhalefet 115
muhayyeli iktidar 215
Mussolini 209
mutlak egemenlik teorisi 60
mutlak yasa yapma yetkisi 70
mutlakiyetçilik 111, 140, 183, 229
mülkiyet 56, 92, 98, 133, 160, 173;
~ hakları 173; ~in eşit dağılımı 96

N

Napolyon 110, 154, 160, 280
Naudé 262, 263, 264, 265, 266, 274
nedensellik yasaları 142
negatif anayasacılık 281, 282
Neo-Jakobenizm 184
nesnel: ~ akıl 238; ~ hukuk 177
Newtoncu fizik 194
nominalizm 30
norm(lar) 18, 25, 31, 30, 42, 45, 46,
48, 66, 115, 139, 183, 190, 192,
202, 203, 204, 205, 209, 210, 233,
234, 235, 236, 237, 264; ~ devleti
46; ~ dizisi 18, 66, 202, 204; ~un
otoritesi 215
normatif: ~ değerler 212; ~ dünya
212; ~ düzen(ler) 196, 201, 203; ~
hukuki pozitivism 203; ~ şema 45;
~ teoriler 47
normatiflik 234
normativist: ~ hukuk felsefeleri 220;
~ pozitivism 21
normativizm 21, 30, 220, 238

O

olağan: ~ hukuk 34, 285; ~hukuki
akıl yürütme 247; ~ sağgörü 262
olağanüstü hâl 268, 281, 282, 283,
284, 287; ~ ilanı 283, 284; ~ rejim-
leri 281; ~ sağgörü 263
olgu(lar) 18, 25, 30, 45, 51, 115, 171,
177, 185, 190, 196, 204
olgasallık 234
oligarşik yönetim 93
Ortaçağ 22, 24, 34, 61, 67, 68, 70,
72, 145, 240, 250, 251, 256, 267,
277; ~ın dünya görüşü 140
ortak: ~ hukuk 263; ~ irade 153, 158,
181; ~ iyi 187, 272; ~ tarih 239; ~
yarar 21, 278
ortodoks hukuki pozitivism 211
otonomi 115
otorite 13, 16, 17, 20, 21, 25, 47, 48,
68, 69, 72, 73, 85, 91, 92, 94, 112,
134, 137, 140, 146, 157, 163, 165,
168, 173, 176, 180, 188, 215, 229,
241, 266, 269, 285; ~ mücadelesi
72, 73; ~nin oluşumu 30
otoriter yönetim 70
Overton, Richard 76, 78, 79, 80, 81,
82, 86, 88, 97, 98, 100, 101

Ö

ödev(ler) 17, 24, 62, 68, 173; ~ dili
170; ~ rejimi 173
örf ve yasalar 239
örgütlenme: ~ özgürlüğü 97; ~ türü
203
örgütlü iktidar 198
özel hukuk 32, 37, 201
özerk: ~ dünyagörüşü 138; ~ hukuk
sistemi 57; ~ yerel yönetim kurum-
ları 37
özerklik 94, 179, 193, 289
özgür basın 101
özgürleşme 184
özgürlük(ler) 16, 20, 25, 31, 42, 43,
44, 47, 48, 53, 60, 68, 69, 84, 85,
91, 94, 97, 112, 114, 123, 131,
137, 147, 148, 149, 157, 161, 164,
165, 173, 174, 181, 182, 183, 185,
186, 239, 245, 275, 281, 290; ~

hakkı 60, 123; ~ ün kısıtlanması 43
öznelerin güvenliği 168
özel eşitliğinin 94
özyönetim 42, 53, 122, 148

P

Paine, Thomas 129, 130, 249
parlamentar: ~ devlet 113; ~ egemenlik ilkesi 108; ~ hükümet 106, 108; ~ monarşi 111
parti yönetimi 46
Pascal, Blaise 30
piskoposluk teşkilatı 76
piyasa ilişkileri 75
plüralizm 195
Pocock 73, 88, 95, 112
politik: ~ akıl 47, 240, 290; ~ akıl formu 70; ~ alan 35, 139, 142, 146, 182, 227; ~ Aristotelesçilik 267; ~ birlik 171, 238; ~ davranış 253; ~ deneyim 260; ~ dünya 94, 165; ~ düzen 166, 168; ~ düzenin doğası 246; ~ ekonomi 135, 217; ~ faaliyetler 14; ~ fenomen 231; ~ gerilim 115; ~ güç 165; ~ hukuk bilimi 42, 45, 53; ~ hukuk ilkeleri 187; ~ hukukun ilkeleri 42, 69, 149, 156; ~ inançlar 74, 77, 79; ~ kusur 145; ~ meseleler 16; ~ mücadele 230; olanın hukuku 222, 226, 230, 237, 242; ~ özgürlük 161, 239; ~ akıl yürütme teknikleri 45; ~ sorunlar 23; ~ söylem 98; ~ yasalar 40, 149, 242; ~ yükümlülük 267
politika 16, 122, 138, 143, 150, 170, 180, 181, 182, 184, 189, 218, 232, 241, 245, 249, 251, 253, 254, 263, 265, 285
politik-hukuki: ~ akıl 247, 291; ~ akıl yürütmenin tarihi 246; ~ hak tipi 290; ~ normlar 267
politonomi 217, 218, 219, 242, 244, 245
post-Marksist bir gelenek 178
pozitif: anayasaçılık 282; ~ hukuk 32, 34, 41, 48, 51, 54, 55, 57, 58, 62, 64, 68, 69, 101, 112, 139, 145, 171, 197, 205, 220, 225, 244, 245,

~ hukuk teorileri 197; ~ kamu hukuku 223; ~ yasalar 63, 109, 242
pozitivist devlet anlayışı 223
pozitivizm 18, 19, 21, 51, 54, 193, 210
Preuss 207, 222, 223, 229
Prince, Thomas 86
Publius 286, 287
Pufendorf, Samuel 17, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 266, 269
Püriten devrimi 109

R

radikal: ~ dikotomi 213; ~ dinî görüşler 75; ~ dinî hizip 73; ~ politik örgüt 71
Rancière, Jacques 138, 180, 181, 182, 183, 184, 185
rasyonalizm 21, 195
rasyonel: ~ çıkar 35; ~ tutarlılık 27
realizm 196
reform(lar) 56, 71, 73, 89, 99, 100, 106, 113, 121, 122, 129, 130, 175, 191, 208, 256; ~ hareketi 73
rejim(ler) 24, 31, 72, 104, 156, 163, 183, 233, 237, 240; ~in gücü 243; ~in kuralları 47; ~in meşruiyeti 163; ~in yasaları 242
resmî: ~ anayasa 104; anayasal formlar 249; ~ hiyerarşik düzen 213; ~ kurallar dizgesi 157; ~ normlar 46
Restorasyon: ~ dönemi 113; ~ yasaları 108
rıza 69, 75, 90, 131, 181, 212, 237
Richelieu 259, 262, 265
Robespierre 157, 158, 159, 183
von Rochau, Ludwig 270
Duc de Rohan 257
Roma hukuku 40, 251
Romano 14, 17, 28, 29, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216
romantik özyönetim nosyonu 122
Rosanvallon, Pierre 138, 186, 188
Rousseau 17, 29, 35, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 53, 136, 143, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 154, 156,

157, 158, 161, 163, 164, 165, 170,
175, 176, 184, 186, 243, 244

Rönesans 246, 254

Rubiés, Joan-Pau 258

ruhban sınıf 96

S

saf ilke bilimi 44

sağgörü meselesi 97

sağgörümlü yönetme sanatı 69

de Saint-Just, Louis Antoine 29, 157,
158, 159, 182, 183

Saint-Simon 168, 169, 170, 174, 192

sanal sözleşme 30

sanat 23, 44, 55, 147, 243, 268, 273;
~ ürünü 55

sanayileşme 191

savaş 22, 55, 56, 57, 62, 74, 75, 107,
110, 124, 131, 139, 144, 161, 209,
210, 212, 225, 226, 255, 287

von Savigny, Friedrich Carl 18, 19

Schmitt, Carl 14, 17, 25, 27, 28, 29,
30, 50, 139, 140, 177, 209, 210,
212, 217, 218, 219, 220, 221, 222,
223, 224, 225, 226, 227, 228, 229,
230, 231, 232, 233, 234, 235, 236,
237, 238, 239, 241, 242, 243, 244,
245, 246, 269, 273, 274, 276, 282;

~in dost-düşman ayrımı 228; ~in
kurumculuğu 238; ~in metodu 229

Scott 76, 89, 96, 110, 111, 113, 185,
190, 254

seçilmiş diktatörlük 115

sembolik: ~ düzen 187; ~ güç 48; ~
payanda 166

sendikalar 176, 198

Sennellart, Michel 246

servet dağılımı 40

sınıf 49, 72, 74, 100, 107, 177, 229

sınırlandırılmış iktidar 281

Sieyes, Emmanuel-Joseph 28, 151,
152, 153, 154, 156, 158, 160, 169

sistematik hukuk teorisi 207

sivil: ~ birliğin koşulları 149; ~ dev-
let 130; ~ düzen 42, 158, 224; ~
eşitlik 155, 207; ~ ilişkiler 36; ~
özgürlük(ler) 69, 165; ~ özgürlük
talebi 97; ~ sağgörü 44; ~ statü 110;

~ toplum 100, 101, 112, 114, 120,
165, 239

siyasal: ~ birlik 210; ~ gerçeklikler
156; ~ iktidar 94, 173

siyaset 16, 17, 20, 27, 35, 44, 49,
59, 66, 89, 90, 116, 122, 138, 143,
161, 168, 177, 178, 184, 200, 218,
221, 222, 238, 262, 273; ~ bilimi
66, 218; ~ dünyası 20; ~ felsefesi
17, 49, 116, 184

siyasi: ~ alan 48; ~ antlaşma 55; ~ bir-
lik 142, 152, 171, 172, 173, 234,
238; ~ bütün 140, 228; ~ doktrin
131; ~ düzen 147, 250; ~ elitler
115; ~ erdemler 133; ~ eylem 29; ~
gerçeklik 30; ~ güç 73, 163; ~ hak
14, 29; ~ hüküm 25; ~ idealler 90; ~
iktidar 21, 25, 48, 90, 94, 119, 173,
187, 215, 220, 245, 246; ~ ilkeler
25, 39; ~ kanaatler 116; ~ koşullar
37, 141; ~ kültür 154, 188; ~ mese-
leler 17, 24; ~ mücadeleler 74; ~ or-
ganlar 53; ~ otorite 17, 18, 21, 22,
25, 26; ~ otoritenin anayasası 26;
~ otoritenin kuruluşu 279; ~ partiler
107; ~ proje 21; ~ reformlar 122; ~
topluluğun otoritesi 252; ~ toplu-
luklar 38; ~ yapı 40

Tümgeneral Skippon 87

skolastik akıl 25

skolastisizm 267

Smith 33, 35, 74, 162, 276

somut: ~ düzen 203, 209, 211, 216,
234, 235; ~ tarihsel güçler 29

sosyal: ~ bilinç 181; ~ hayvan 59; ~
demokrasi 28; ~ düşünce 192; ~ fel-
sefe 191, 192; ~ fenomenler 170; ~
fizik 170, 192; ~ teori 222

sosyoloji 170, 178, 192, 195, 196,
199, 222

soyut: ~ devlet 171; ~ düşünme bi-
çimleri 27; ~ hukukilik ilkeleri 290;
~ ilke 25, 156

sözleşme 44, 114, 135, 148, 270

Spinoza 17, 26, 35, 70, 184, 276

Strauss 50, 59, 225

sübjektif hukuk anlayışı 205

süper-legalite 23, 24, 25, 26, 176,
189, 199, 212, 284, 285

Ş

şeffaflık ihtiyacı 280
 şehitlik arzusu 77
 şekli anayasa 176
 şerh yöntemi 40
 şiddet 155, 164, 197, 214, 215, 225, 250, 271

T

taahhütlerin sembolleri 111
 Tacitus 259, 260, 261
 taciz 98
 tahakküm gücü 21
 Tanrı 29, 35, 55, 57, 64, 67, 68, 74, 86, 91, 94, 97, 109, 132, 142, 250, 257, 258
 tanrısal haklar 105
 tarafsızlık 63
 tarımsal emek 169
 tarih 30, 50, 90, 94, 155, 163, 177, 232, 239, 284, 272, 285
 tarihi: ~ araştırma 40; ~ tezler 111
 tarihsel: ~ araştırma 144, 147; ~ bağlamlar 29; ~ bilinç 29; ~ deneyim 31, 147; ~ durum 29; ~ duyarlılık 118; ~ gerçekçilik 114; ~ topluluklar 111
 tarihselci yönelim 30
 tarihsellik 291
 tayin edici siyasi varlık 225
 teamüller 218
 tekil dünya görüşü 246
 temel: ~ haklar 98, 100, 102, 110; ~ özgürlükler 78, 79, 97, 98; ~ yasa fikri 101; ~ yasalar 39, 141, 149
 temellük 220, 236, 237
 temsil 25, 26, 37, 54, 55, 70, 72, 74, 80, 81, 84, 86, 91, 95, 96, 101, 102, 107, 109, 123, 148, 153, 156, 166, 167, 187, 189, 198, 201, 210, 220, 244, 248, 266, 268, 277; ~ yetkisi verme gücü 91
 temsili demokrasi 160, 178
 teoloji 212, 240, 260
 teritoryal ulus devletler 36
 terör dönemi 154, 159
 Thomasçı sosyal düşünce 199
 ticaret 13, 72; ~ çağı 162
 ticari ekonomi 110

tiran(lar): ~ın keyfi eylemleri 251; ~ın katli 57
 de Tocqueville, Alexis 17, 22, 28, 100, 151, 154, 179, 279, 280, 290, 291
 topluluk 31, 113; ~ un doğası 66
 toplum(lar) 114, 137, 144, 197; ~ sözleşmesi 42, 43, 82, 175, 249, 267; ~un evrimi 193; ~un hiyerarşik düzeni 135
 toplumsal: ~ anlaşma 43; ~ bağımlılık 173; ~ dayanışma ilkesi 173; ~ güç(ler) 46, 279, 280; ~ hayat 216, 227; ~ın iptidai boyutluluğu 138; ~ iktidar 280; ~ ilişki 144; ~ olgu(lar) 196, 211; ~ örgütlenme 213; ~ sözleşme 42, 148, 152; ~ varoluş koşulları 53; ~ yaşam 196
 toplumsallaşma: ~ ilkesi 35; ~ kapasitesi 35
 toplumsallık 63, 64, 68; ~ın kuralları 36; ~ yasaları 68
 toprak sahibi sınıf 72, 73, 74, 107, 108
 özel düzeni 237
 von Treitschke, Heinrich 269, 270, 271, 272, 273, 274
 Tuck, Richard 34, 38, 49, 51, 58, 59, 224, 259, 266, 267, 268
 tüzel kişilik 56, 193, 203, 223

U

ulus devletler 35, 164, 216, 256; ~ dünyası 256; ~ın otoritesi 35; ~ sistemi 256
 ulusal: ~ ekonomi 217; ~ irade 153; ~ ruh 162
 uluslararası: ~ hukuk 56, 144, 201, 204, 205, 220, 273; ~ hukuk düzeni 204; ~ kamu hukuku 32; ~ topluluk normları 56
 ussallıklar 29
 uygarlık: ~ biçimi 212; ~ seviyesi 169

Ü

üniter demokrasi 188
 üretici ilkelere 187
 üretim 220

üstün: ~ güç 97; ~ hukuk 110, 268,
284, 285; ~ hukukilik 23

V

varlık koşulları 59
vatandaşlık 162
vergi hukuku 32
vesayet gücü 179
vicdan direnişi 57
vicdani meseleler 97, 98
Viroli, Maurizio 251

W

Walwyn, William 76, 77, 78, 79, 80,
81, 86, 88, 97
Warren 132, 133
Weber, Max 24, 289
Weimar Cumhuriyeti 28, 223, 224
Whigler 105, 106
Wildman, John 84, 88, 101
Orangeli William 124
Winstanley, Gerrard 96
Wootton 75, 88, 89, 90, 91, 281

Y

yapay akıl 23, 56
yapısalcı Marksizm 184
yaptırım korkusu 75, 193
yaratıcı güçler 197
yargı: ~ bağımsızlığı 100, 109; ~nın
bağımsızlığı 99, 100
yargısal muhakemenin özerkliği 114
yasa(lar) 35, 39, 41, 42, 53, 62, 64,
68, 69, 102, 132, 141, 145, 149,
152, 218, 242; ~ın adaleti 212; ~
koyucu kurumlar 48; ~ yapma gücü
91
yasallaştırılmış tahakküm 149
yasallık 24, 171, 284
yasama: ~ iradesi 25; ~nın üstünlüğü
ilkesi 166; ~ organ(lar)ı 65, 99, 102,
131, 132, 153, 206, 276; ~ erki 40
yasanın hükmü 23
yasayıcı irade 26

yaşam imgesi 224
yazılı: ~ hukuk 25, 247; ~ yasalar 289
yeni-kurumculuk 210
yerel yönetimler 115
yerindelik ilkeleri 45
yetkiler 17, 24, 110, 281, 286, 288
yoksulluk 113
yorum topluluğu 213
yorumlanma yöntemleri 19
yönetici: ~ elitler 111; ~ otorite 35; ~
sınıf 73
yönetim 13, 18, 20, 35, 37, 38, 39,
42, 43, 44, 45, 53, 66, 69, 90, 91,
93, 95, 102, 104, 105, 106, 108,
110, 112, 114, 115, 120, 124, 128,
129, 130, 135, 136, 140, 141, 142,
146, 147, 149, 151, 156, 165, 167,
168, 171, 175, 179, 191, 198, 217,
218, 226, 232, 243, 249, 254, 255,
256, 260, 261, 264, 267, 278, 281,
290; ~ ağı 37; ~ biçim(ler)i 18, 20,
38, 91, 105, 261; ~ düzeni 42, 43,
52, 53; ~ felsefesi 104; ~ ilişkisi 45;
~in doğası 59; ~ kurumları 142; ~
makamı 45, 93; ~ pratikleri 115; ~
sanatı 69, 128; ~ sistemi 106, 109,
135, 156; ~ söylemi 112; ~ tarihi
37; ~ teknikleri 218
yönetme: ~ araçları 107; ~ faaliyeti
179, 250, 266; ~ hakkı 29, 173,
240; ~ kapasitesi 240; ~ sanatı 258
Yunan siteleri 83
yurttaşlık 153, 184, 186
yüksek: ~ ilkeler 199; ~ iyilik 284
yükümlülükler 17, 24
yürütme erki 40
yürütme erki 99, 106, 179
İkinci Yüz Yıl Savaşı 110

Z

zamanın toplumsal hızı 26
zorbalık 253
zulüm 98